

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора НТУ «ХПІ»

Євген СОКОЛ

« 27 квітня » 2026 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

D7 «Торгівля»

(шифр та назва спеціальності)

для вступу на навчання до аспірантури
для здобуття ступеня доктора філософії
(третій рівень вищої освіти)

освітньо-наукова програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(назва ОНП)

Харків 2026

ЗМІСТ

Розробники програми	3
Анотація	4
1 Порядок організації та проведення вступного іспиту	5
2 Структура тестового завдання та критерії оцінки вступного іспиту	8
3 Зміст програми	9
4 Приклад тестових завдань для проведення вступного іспиту зі спеціальності D7 «Торгівля»	10
Рекомендована література	13

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ

Гарант освітньої-наукової програми:

Сергієнко Олена Андріанівна - доктор економічних наук, професор,
професор кафедри підприємництва, торгівлі і логістики

Члени робочої групи ОНП:

1. Мащенко Марина Анатоліївна - доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва, торгівлі і логістики
2. Шапран Євген Миколайович - доктор технічних наук, професор,
професор кафедри підприємництва, торгівлі і логістики

АНОТАЦІЯ

Програма складена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, закону України від 06 вересня 2014 року «Про вищу освіту», постанови КМ України від 23 березня 2016 року. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» та наказу Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2026 року № 373 «Порядок прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2026 році», Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі, правил прийому до аспірантури Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» наказ № 119 ОД від 30 березня 2026 року.

Програму складають в обсязі програми вищої освіти другого рівня (магістра) здобуття вищої освіти з відповідної спеціальності D7 «Торгівля».

Вимоги до рівня підготовки вступників. Спеціальність D7 «Торгівля» передбачає підготовку фахівців у сфері економіки та управління комерційною діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері торгівлі та у біржовій діяльності. Вони мають знати основи підприємництва; орієнтуватися у особливостях виробництва та якісних параметрах широкої номенклатури та асортиментних груп товарів; володіти навиками наукових досліджень та готові до організації та ефективного провадження власної справи, розроблення бізнес-проектів і бізнес-планів, генерування стартапів, ведення підприємницької діяльності з використанням як традиційних, так і новітніх методів торгівлі (зокрема, інтернет-трейдинг, електронна комерція, онлайн та офлайн рітейл) та до роботи на платформах фондових, валютних і товарних бірж.

Програма вступного іспиту сформована відповідно до обсягу та змісту освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D7 «Торгівля».

1 ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Організація та проведення вступного іспиту із спеціальності D7 «Торгівля» здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХП», Положення про вступні випробування (співбесіду) Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» та Правил прийому до аспірантури НТУ «ХП» (Додаток 6 до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» у 2026 році).

Вступний іспит із спеціальності D7 «Торгівля» **проводиться очно в укриттях**, за винятком випадків, передбачених пунктом 4.5 Правил прийому до аспірантури НТУ «ХП», у **формі тестування** з використанням персонального комп'ютера та програмних засобів **Office 365**.

У разі внесення змін до Правил вступу до аспірантури, щодо порядку проведення вступного іспиту, порядок його проведення визначатиметься відповідно до порядку зазначеному в Правилах.

Програма вступного іспиту включає питання з таких розділів: **«Особливості організації та розвитку підприємницьких структур»**, **«Економіка та управління підприємницькою діяльністю у сфері торгівлі»**, **«Біржова діяльність»**.

Вступний іспит проводиться відповідно до Розкладу вступних випробувань, який схвалюється на засіданні Приймальної комісії НТУ «ХП», затверджується ректором університету та оприлюднюється на офіційному вебсайті НТУ «ХП» не пізніше ніж за три дні до початку прийому заяв та документів. **Інформація про дату, час і місце проведення іспиту** відображається в особистому електронному кабінеті вступника.

Передекзаменаційна консультація проводиться дистанційно із обов'язковим записом з використанням засобів аудіо- та відеозапису відповідно до затвердженого розкладу членами предметної комісії.

Вступні випробування із спеціальності фіксуються в обов'язковому порядку з використанням відеозапису не менше ніж з двох камер відеоспостереження. Відеозаписи розміщуються на офіційному сайті НТУ «ХП», а посилання на відповідні матеріали вносяться до ЄДЕБО протягом трьох робочих днів після оприлюднення результатів оцінювання вступників. Відеоматеріали зберігаються у відкритому доступі протягом одного року у вигляді активних інтернет-посилань.

Допуск вступників до аудиторії, у якій проводиться вступний іспит, здійснюється виключно після ідентифікації особи вступника. Для цього вступник зобов'язаний прибути до пункту тестування з документом, що посвідчує особу.

Сторонні особи без дозволу голови Приймальної комісії до приміщень, у яких проводяться вступні іспити, не допускаються.

Кожному учаснику вступного іспиту надається індивідуальне робоче місце, оснащене комп'ютером, підключеним до локальної мережі та спеціальної платформи Office 365.

Вступний іспит у формі тестування складається з набору тестових завдань із запропонованими варіантами відповідей, серед яких вступник обирає одну правильну відповідь.

Тривалість безпосереднього проходження тестування становить 1,5 години. Поточний час відліку відображається на екрані монітора у вигляді таймера.

Під час проведення іспиту **забороняється**:

- користуватися мобільними телефонами, іншими гаджетами;
- використовувати паперові носії інформації (якщо інше не передбачено правилами);
- відкривати додаткові вкладки у браузері.

У разі порушення зазначених вимог вступник відсторонюється від участі у вступних випробуваннях, про що складається відповідний Акт, у якому зазначаються причина та час відсторонення.

Після завершення тестування система автоматично підраховує кількість набраних балів (суму балів за правильні відповіді) та відображає результат на екрані монітора. Оцінювання результатів вступного іспиту здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів, після чого результати вносяться до екзаменаційної відомості.

Після закінчення вступного іспиту голова предметної комісії передає заповнені та підписані екзаменаційні відомості до Приймальної комісії НТУ «ХП».

У разі незгоди вступника з отриманою оцінкою (кількістю балів) він особисто подає заяву на апеляцію до приймальної комісії відділу аспірантури не пізніше наступного робочого дня після оголошення екзаменаційної оцінки. Заяви на апеляцію, подані з порушенням установлених термінів, до розгляду не приймаються. Порядок розгляду апеляцій визначено Правилами прийому до аспірантури НТУ «ХП».

Офіційні результати вступного іспиту оприлюднюються на сайті відділу аспірантури та в особистому електронному кабінеті вступника у терміни, визначені Правилами прийому до аспірантури НТУ «ХП».

Особи, які **без поважних причин**, визнаних такими за рішенням Приймальної комісії, не з'явилися на вступні випробування у визначений розкладом час, а також особи, результати яких є **нижчими за встановлений мінімальний бал**, до участі в конкурсному відборі **не допускаються**. Повторне складання вступних випробувань **не передбачається**.

2 СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит зі спеціальності D7 «Торгівля» проводиться у формі комп'ютерного тестування з використанням персонального комп'ютера. Тестове завдання складається з 50 теоретичних питань однакового рівня складності.

Питання формуються за основними освітніми компонентами циклу професійної та практичної підготовки зі спеціальності D7 «Торгівля» відповідно до освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля і логістика» другого (магістерського) рівня вищої освіти, а саме: «Сучасні методи бізнес-аналітики в підприємстві та торгівлі», «Проектний менеджмент у сфері підприємництва та торгівлі», «Мерчандайзинг» тощо.

Під час тестування екзаменаційне завдання формується шляхом випадкової генерації набору тестових питань із застосуванням програмних засобів Office 365, що забезпечує об'єктивність оцінювання. Тестові питання спрямовані на оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки вступника, а також сформованості його фахових компетентностей.

Кожна правильна відповідь на одне тестове питання оцінюється у 4 бали.

Оцінка вступного іспиту зі спеціальності в Правилах прийому до аспірантури має позначення «ПЗ» та є складовою конкурсного бала. Розрахунок оцінки здійснюється за формулою:

$$ПЗ = Т \times 4,$$

де Т – кількість тестових питань, на які вступник надав правильні відповіді.

Максимальна кількість балів, яку може отримати вступник за правильні відповіді на всі 50 тестових питань, становить **200 балів**.

За результатами вступного випробування із спеціальності виставляється **одна позитивна оцінка за шкалою 100–200 балів** (з кроком не менше одного бала) або ухвалюється рішення про негативну оцінку («незадовільно»). Оцінка **менше 100 балів** вважається **незадовільною**.

Виконання завдань вступного іспиту зі спеціальності передбачає необхідність неухильного дотримання норм та правил академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут». За порушення зазначених норм та правил вступники в аспірантуру притягаються до відповідальності згідно з вимогами чинного законодавства.

3 ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Особливості організації та розвитку підприємницьких структур

Сутність підприємництва, його роль в економічній системі. Підприємницькі структури як суб'єкти ринкової економіки. Інституційні засади підприємництва. Організаційно-правові форми підприємництва. Організаційні структури управління підприємницькими структурами. Сучасні організаційні моделі підприємницьких структур. Процес створення підприємницької структури. Життєвий цикл підприємницької структури. Трансформація та реструктуризація підприємницьких структур. Стратегічне управління підприємницьким розвитком. Інноваційний розвиток підприємницьких структур. Управління ресурсами підприємницьких структур. Маркетингові підходи в розвитку підприємницьких структур. Конкурентоспроможність підприємницьких структур. Підприємницькі ризики та механізми їх управління. Соціальна відповідальність підприємницьких структур.

Економіка та управління підприємницькою діяльністю в сфері торгівлі

Торгівля як галузь національної економіки та вид економічної діяльності. Основні види та форми торгівлі. Міжнародна та зовнішня торгівля. Оптова торгівля та посередництво. Біржова торгівля як важливий інститут ринкової економіки. Роздрібна торгівля, економічна природа, місце у сфері обігу та у системі каналів розподілу. Типи та види суб'єктів господарювання в торгівлі: підприємства (юридичні особи), підприємці (фізичні особи) та їх об'єднання. Зовнішнє середовище функціонування суб'єктів підприємництва у торгівлі. Державне регулювання торговельної діяльності. Внутрішнє середовище суб'єктів підприємництва у торгівлі. Необхідність та зміст процесу управління торговельним підприємством. Роздрібний товарооборот як макроекономічний показник та результативний показник діяльності суб'єктів підприємницької діяльності. Оптовий товарооборот: сутність, види, склад.

Біржова діяльність

Біржа як організаційна форма ринкових відносин. Організація і технологія біржової торгівлі. Біржові товари та біржові угоди. Організація біржових торгів. Регулювання та сучасний розвиток біржових ринків. Фондова біржа та її діяльність. Інформаційне забезпечення ринку цінних паперів. Кліринг та діяльність клірингової палати. Біржові операції з опціоном. Біржові операції з ф'ючерсними контрактами. Форвардні контракти та їх роль у біржових операціях. Біржові операції та управління ризиками. Біржова спекуляція. Поняття біржової спекуляції.

4 ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОСТІ D7 «ТОРГІВЛЯ»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Галузь – D «Бізнес, адміністрування та право»

Спеціальність – D7 “Торгівля”

Кваліфікація – доктор філософії з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Тестове завдання

Обрати один вірний варіант відповіді (4 бали за правильну відповідь на одне тестове питання)

1) Соціальна функція підприємництва проявляється у (4 бала):

- а) скороченні виробництва;
- б) формуванні зайнятості населення;
- в) ліквідації конкуренції;
- г) контролі банківської системи;
- д) управлінні державою.

2) Підприємницька структура відрізняється від традиційного виробничого підприємства (4 бала):

- а) орієнтацією на інновації та ринок;
- б) відсутністю прибутку;

- в) виключно державною формою власності;
- г) відсутністю ризику;
- д) роботою лише у сфері послуг.

3) Торгівля – це (4 бала):

- а) процес виробництва товарів;
- б) економічна діяльність з обміну товарами та послугами;
- в) форма державного управління;
- г) система оподаткування;
- д) вид транспортної діяльності.

4) Основною функцією суб'єктів підприємницької діяльності у торгівлі є (4 бала):

- а) виробництво продукції;
- б) організація процесу купівлі-продажу;
- в) контроль діяльності банків;
- г) управління транспортом;
- д) проведення наукових досліджень.

5) Головною метою підприємницької діяльності у торгівлі (4 бала):

- а) отримання прибутку та задоволення потреб споживачів;
- б) зменшення товарообігу;
- в) скорочення кількості покупців;
- г) відмова від конкуренції;
- д) зниження якості послуг.

6) За видами діяльності біржі поділяються на (4 бала):

- а) виробничі та сервісні;
- б) місцеві та міжнародні;
- в) товарні, фондові та валютні;

- г) державні та приватні;
- д) промислові та аграрні.

7) Товарна біржа спеціалізується на (4 бала):

- а) торгівлі цінними паперами;
- б) торгівлі матеріальними товарами;
- в) наданні кредитів;
- г) страхових послугах;
- д) валютних операціях.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гонтарєва І.В. Підприємництво: підручник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 392 с. [Електронний підручник]
2. Економіка та організація підприємницької діяльності: навч. посіб / За заг. ред. д.е.н. Н. В. Сментини. К: ФОП Гуляєва В.М, 2019. 320 с. [Електронний підручник]
3. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: навч. посіб. для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. 2021. 108 с. [Електронний підручник]
4. Основи підприємництва: підручник / Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін. ; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с. [Електронний підручник]
5. Основи підприємницької діяльності : підручник / за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2022. – 515 с. [Електронний підручник]
6. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : монографія / за заг. ред. проф. Н. М. Соломянюк, проф. Л. В. Страшинської ; Нац. ун-т харч. технологій. Київ : ЛІДЕР, 2020. 220 с
7. Актуальні аспекти розвитку суб'єктів підприємництва в умовах глобальної економіки : моногр. / за заг. ред. Т. Гринько. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. 416 с.
8. Соціальне підприємництво : посібник для викладачів курсу / за наук. ред. к. е. н. А. О. Корнецького. – Київ : Фамільна друкарня Huss, 2019. 160 с.
9. Міокова Г.І. Вартість підприємства та її оцінка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/25.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/25.pdf)
10. Про підприємництво [Електронний ресурс] : Закон України від

26.02.1991 р. № 785-ХІІ : станом на 14.12.2021 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text> (дата звернення 10.01.2022)

11. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом`як Ю.М. Організація торгівлі: Підручник. 3-ге видання., перероб. та доп. Київ. Центр учбової літератури, 2009. [Електронний підручник] <https://www.twirpx.com/file/339551/> Балджи, М. Д. Економіка та організація торгівлі: навч. посібник / М. Д. Балджи, І. А. Допіра, В. О. Однолько. Київ : Кондор, 2017. [Електронний підручник]

12. Марцин В.С. Економіка торгівлі : підручник / В.С. Марцин [Електронний підручник]

13. Економіка та організація торгівлі: курс лекцій / Л.О. Болтянська, Ю.О.Прус, М.А. Терещенко – Мелітополь: Люкс, 2021. – 162 с. [Електронний ресурс]

14. Економіка та організація торговельних підприємств: практикум. Навч. посібник / М.В. Семикіна, Л.Д. Запірченко, С.С. Матієнко та ін. / За наук. ред. д.е.н., проф. Семикіної М.В. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2020. [Електронний підручник]

15. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. / Н.А. Мазур, І.В. Семенець, І.А. Лопашук. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. [Електронний підручник]

16. Апопій В. В., Міщук І. П., Рудницький С. І., Хомяк Ю. М. Теорія та практика торговельного обслуговування : навч. посіб. для студ. внз. –Київ: Центр навч. літератури, 2019. – 492 с.

17. Підприємництво і торгівля : навч. посібник / Ю. В. Волинчук [та ін.]; заг. ред.: Л. Л. Ковальська, І. В. Кривов'язюк ; ЛНТУ. – Київ : Кондор, 2018.

18. Гапоненко О.Є. Реалізація технологічного процесу виробничо-торговельного підприємства (на прикладі ПрАТ «Вінницька харчосмакова фабрика») / Гапоненко О.Є., Дичко О.О., Шеянова Е.Д. // Бізнес-інформ. – 2019. – №5. – С. 136–142. Режим доступу: <https://www.business->

inform.net/export_pdf/business-inform-2019-5_0-pages-136_141.pdf

19. Дикань В. Л. Біржова діяльність: підручник / В. Л. Дикань, І. Л. Назаренко, Ю. А. Плугіна. – Харків: УкрДУЗТ, 2017. – 282 с.

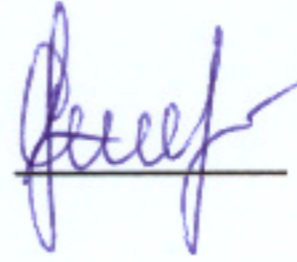
20. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. – К.: ЦП Компринт, 2017. – 450 с.

21. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І.М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. – 572 с.

22. Яворська В. О. Теоретичні підходи до визначення поняття «дериватив» на біржовому ринку [Електронний ресурс]/ В. О. Яворська // Ефективна економіка. – 2017. – №10. – Режим доступу <http://www,economy.nauka.com.ua>.

23. Яворська В. О. Етапи розвитку ф'ючерсної торгівлі на світовому біржовому ринку [Електронний ресурс]/ В. О. Яворська// Приазовський економічний вісник. – 2017. – № 3. – Режим доступу: <http://rev.kpu.zp.ua/vypusk-3-03>.

Гарант ОНП
зі спеціальності D7 «Торгівля»

Олена СЕРГІЄНКО

Затверджено на засіданні кафедри «Підприємництва, торгівлі і логістики» від 17.04.2026 протокол № 11.

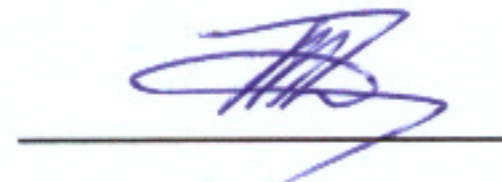
Завідувач кафедри підприємництва,
торгівлі і логістики

Марина МАЩЕНКО

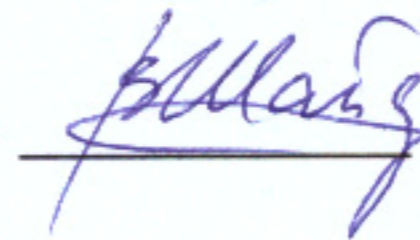
Затверджено на засіданні інституту ННІ ЕММБ № _БЕМ-4_ від
21.04.2026

Директор ННІ ЕММБ

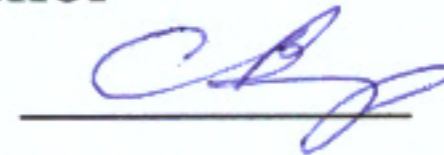
Тарас ДАНЬКО

Завідувач аспірантури НТУ «ХП»

Віктор ШАЙДА

Відповідальний секретар Центральної
приймальної комісії НТУ «ХП»

Сергій ВИРОВЕЦЬ